

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

Минобр РИ

ГБОУ "СОШ №4 с.п. Троицкое"

РАССМОТРЕНО

на заседании МО
учителей начальных
классов

Вешегурова Р.А.
Протокол №1 от «08» 08
2023 г.

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора
по УВР

Абадиева Л.О.
Приказ №21 от «10» 08
2023 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор ГБОУ "СОШ
№4 с.п. Троицкое"

Евлоева Х.Х.
Приказ №21 от «10» 08
2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Г1алг1ай литература»

для обучающихся 7 класса

Г1алг1ай литература программах лаьца

Г1алг1ай литература программас новкъостал ду хьехархочоа берашта г1алг1ай йоазонхоша кхелла говзаме йоазоний чулоацам а, тема а, идея а къоастаде а, х1аьта цар шоай произведенешта бувцаш болча ценача, хозача, говзамеча меттах пайда эца а.

Г1алг1ай литература хьехаш вола хьехархо декхарийла ва литература новкъосталца берашта г1алг1ай метта хозал, говзал, к1оаргал, цун ганз йовзийта, уж кхетамца, эхь-эзделца кхебе, дикачун-вочун къоастам бе ховргдолаш.

Дешархошта ха деза г1алг1ай литература хьахилара накъаш. Укхазе царна хайтача бакъахьа да, вай г1алг1ай литература хьахилара г1улакх малаг1ча торонца этгад, эггара хьалхара г1алг1ай йоазув 1923 шера Мальсагов Кураза Зоврбика кхелла хилар, из латински ларда т1а хинналга. Эггара хьалха г1алг1ай меттала кепатеха йоазув 1923 шера «Сердало» яхача газета т1а кепатеха хилар.

Цхьабакъда, шоай йоазув хиннадеце а, багахбувцам б1аьхий хиннаб г1алг1ай къаман, тайп-тайпара жанраш чу а йоаг1аш: къаьнара иллеш, фаьлгаш, к1оанолгаш, ховли-довзалеш, легендаш, шира оаламаш, ишта кхы д1ахо а.

Г1алг1ай литература никъ 1923 шерагара денз таханарча денга кхаччалца чоалхане болаш хьабенаб. Массехк хана доакъоох бекъа йиш я из.

Хьалхара ха – 1920-г1а шераш – говзаме йоазонаш хьахила доладенна ха я, х1аьта 1930-г1а шераш – г1алг1ай литература дег1ая йолаенна ха я.

Программа юкъе йоаг1а произведенеш берий ханага хьежжа я, чулоацам а, керттера уйла а дика кхетадергдолаш, х1аьта х1ара классе багахбувцамах пайда эц.

5-9 классашка дешархой кхетамца кхебара духьа, ужэьаца, эзделаца, хозанена лоарх1амца кхебара духьа дола говзаме йоазонаш 1омаду. Цу классашка 1омаеш йола материал чоалхане яц, ший чулоацамга хьежжа, х1аьта идейни кхетам балара г1улакх лертг1а да цун.

Х1ара классашка чуйоаг1аш йола материал хронологически хьисапе луш я, дешархой литература исторех а литературей вахари в1аши дувзаденна хиларах а кхетаргболаш. Цул совг1а, мехка истори а дикаг1а йовзаргья царна. 5-8 классашка говзамеча йоазонашца цхьана литературни теорех кхетам лу. Дешархоша керттера кхетаде дезаш дар да литература говзаме кхоллам хилар, цун мотт поэтически хилар. Литература теори дикаг1а кхетаергья дешархоша, говзамеча произведенешца цхьатарра 1омайойя.

Х1ара классе литература чулоацамга а дешархой кхетамга а, цар дег1адара боарамга а хьежжа, тайптайпара хьехара накъаш леладе деза : хоза къоастадеш текст ешар, суртех, телевиденех, компьютерах пайда эцар. Цул совг1а, дешархошка шоашка болх байта беца йоазонхоех а цар говзамеча йоазонех лаьца кхы а дукхаг1а хоамаш лохаш. 5-8 классашка теркам бе беца хоза къоастадеш, кхетадеш шаьра дешара говзал лакхаяккхара. Из программой декхар кхоачашданза даргдац, урокаш т1а а дешаш, ц1аг1арча дешара т1ахьожамца кулгал а деш. Дешара техника тоаеш болх бе беца массане цхьана дешаш, юкъ-юкъера хоржаш дешаш, отгадаьча хаттара текстаца жоп луш, ишт. кх. д1.

Лакхерча классашкара дешархой керттерча даькъе кхетам болаш кийчбе беца ешаш йола произведенеш шоай лоламе яшха, анализ е, керттера малан а, уйла а гучадоахаш, цар мах бе.

9-11 классашка йоозонхочун вахара а кхоллама а никъ, цо айяь проблемаш тошкаш, хьехархочун урока керттера форма лекци хила йиш я. Иштта теоретически проблемаш е йоккха темаш Йомаш, тӀехьара Йомашьар чӀоагӀдара урок еш, Йомашьар юха дагадохийташ лекцеца болх дӀабахьа мегаргба. Лакхерча классашка программа юкье йоагӀа йоккхий эпически произведенеш. Уж дешархошка хьалххе а ешийта еза. Классе дешархошта произведени тахка а, цун чулоацамах а, турпалех а шоашта хетар ала ха деза. Къаьста теркам тӀабахийта беза дешархоша шоай лоламе беча балха, произведене доакъош, текста юкьера белгалъяха моттигаш тошкаш, план оттаеш, турпалий оамалех шоашта хетар оалаш, Йалама сурташ дийшачул тӀехьагӀа уж каьхата тӀа даьха хьожаш. Балха хӀара тайпа, Йомашьа произведенеца айхха бувзам болаш, цун чулоацамга хьежжа хила деза. Хьехархо хадданза болх бе декхарийла ва дешархой багах ду къамаьл шаьрде, хӀана аьлча, из йоозонца беш болча балха лард я.

Календарно-тематический план

7-гӀа класс, литература, 2022-2023шш

№	Чулоацам	Саь ьат	Таьрахь	Таьрахь	ЦӀагӀара болх	Индив. болх
1	Багахбувцама жанраш	1			О. 4, моллагӀа а цхьа багах. произ. дувца	
2	Нарт-орстхой дувцараши оаламаш. Оаламашкара турпалаш. Оаламий белгалонаш	1			О. 5 – 11 чулоацам ха	
3	«Сеска Солсеи Села ПирӀийи», оалам	1			О. 11 – 13 чулоацам юхахьабувца	
4	«Хьалха баьхача нахах», «Диь бера нана», оаламаш	1			О. 13 - 17 чулоацам юхахьабувца	Хьаькьалах дола кицаш дагадоха
5	«Сеска Солсеи КӀинда Шоаи», оалам	1			О. 17 - 19 чулоацам юхахьабувца	Дешархочун хоам: «Эгикхал»
6	«Колой КӀанти Сеска Солсеи», оалам	1			О. 19 - 22 чулоацам юхахьабувца	Кхалнаьха суртсибаташ
7	Колой КӀанта оамалаш. Антитеза	1			О. 23 – 24 деша, определенеш Йомаш	Вай дийшача оаламаш тӀара вӀаши духьал оттабаь турпалаш белгалбе
8	«Наьрт-орстхой фу хадар», Наьна кулг»	1			О. 24 - 27 чулоацам юхахьабувца	Нана хестаеш дола кицаш дагадоха
9	«БӀехали миска саги», фаьлг	1			О. 28 - 30	Дешархочун хоам: «Фаьлгаш»

10	Кодзоев Н. «Х1алерд»	1			О. 31 деша, юхахъадувца	Дешархочун хоам: «Г1алг1ай лоаме»
11	Хамхоев Ваха «Маьлоам»	1			О. 32 – 34 деша, юхахъадувца	Карточка №1- Базоркин И.; карточка №2 – Маьт-лоам
12	«Зязиков дагалаьца», стих.	1			О. 35 дагахъа 1омае	Дешархочун хоам: «Зязиков Б.И.»
13	Плиев А. «Бартаца дах са халкъ»	1			О. 36 дагахъа 1омае	Стихотворене анализ е
14	«Даьхенга», стих.	1			О. 37 дагахъа 1омае	Даьхенах дола кицаш дагадоха
15	Долгиева Х. «Магас», стих.	1			О. 38 дагахъа 1омае, Торшхоев И. цхъа стихаш еша	Дешархочун хоам: «Магас – Г1алг1айчен столица»
16	Базоркин И. «Сай», дувцар	1			О. 39 - 44 чулоацам юхахъабувца	Сийлахъ – Боккхача Даймехка т1емах ляьца
18	Дувцара говзаме белгалонаш тахкар	1			О. 45 - 50 чулоацам юхахъабувца	Саь сурт-сибат
19	Саь майрал, денал	1			О. 51 – 54 деша, дувцара план отгае	Беков Т. биографи
20	Беков Т. «Сердало», стих.	1			О. 54 – 55 дагахъа 1омае	Инд. болх «Газет Сердало»
21	Чаккиев С. «Сердало», стих.	1			О. 55 – 56 шаьра еша, йиста Беков Т. «Сердало» яхача стих.	Дешархочун хоам: «Беков Т. – хьалхара хьехархо»
22	Беков Т. «Ший хьакъ шийга дахар»	1			О. 57 – 60 чулоацам юхахъабувца	Дувцара план отгае
23-24	Зязиков Б. «Марац», дувцар	2			О. 60 -68 чулоацам юхахъабувца, ахкан сайре ювца муг1араш дагахъа 1омаде	Биографи ха
27	«Наьна мотт», стих.	1			О. 68 дагахъа 1омае	Меттах ляьца кицаш дагадоха
28	Муталиев Хь. «Кортамукъа ляьча»	1			О. 69 дагахъа 1омае	Стихотворене анализ е
29	Яндиев Дж. «Гуйра», стих.	1			О. 70 дагахъа 1омае, гуйран сурт дилла	Биографи ха
30	«Г1ала яг1а», стих.	1			О. 71 – 72 дагахъа 1омае	Инд болх «Г1алаши в1овнаши»
31	«Керда шу», стих.	1			О. 72 - 73 дагахъа	Кердача шераца

					Юмае	боагIа ловца баккха
32	Метта говзал. Сурт гойгаш бола гIирс метафора	1			О. 73 – 76 чулоацам юхахъабувца	Яндиев Дж. «Керда шу» яхача стих. тIара хъязъе метафора
33	Эсмурзиева Макка «Книжка»	1			О. 76 – 77 стих. шаъра еша	Анализ е
34	Классал арахъара дешар	1			О. 172 шаъра деша	
35	Озиев С. «Вахара лараш», стих.	1			О. 77 - 78 дагахъа Юмае	Стих. анализ е
36	«Къахъегам», стихотворении	1			О. 78 - 79 дагахъа Юмае	Стих. анализ е
37-38	Классал арахъара дешар Кодзоев Тимур «Берза къазар»	2			ОагIо 173-193	
39	«Барт-цхъоагIо», стих.	1			О. 79 – 80 дагахъа Юмае	Барт-цхъоагIо бувца кицаш доаладе
40	Хамхоев А. «Наъкъаш дехкараш»	1			О. 80 – 81 дагахъа Юмае	Стих. анализ е
41	«Хоастам бу аз», стих.	1			О. 81 - 82 дагахъа Юмае	Даъхе хестаеш дола кицаш доаладе
42	«Дак», стихотворени	1			О. 82 – 83 дагахъа Юмае	Мишта да га дIайогIари, никъ тоабари, хъаст баккхари?
43	Ведзижев А. «Муте новраш»	1			О.83 - 91 чулоацам юхахъабувца	Муттеи Аминатеи сурт- сибат
44	Литературни кхоллам тIа беламе долчоу лаъца	1			О 91 – 93 деша, определенеш Юмае	Инд. болх «Муте новраш» яхача дувцара тIа сатирически дар»
45	«Декхар», стихотворени	1			О. 93 – 94 шаъра еша	Йоазон болх «Сага декхар»
46	Прозаически а поэтически а йоазонаш. Лирика	1			О. 95 – 98 деша, определенеш Юмае	
47	Плиев М-С. «БIехали Аързии»	1			О. 98 - 100 чулоацам юхахъабувца	Оакхарехи оалхазарехи лаъца шоашта бIаргадайна сакъердаме хIама дувца
48	«Акха кой», дувцар	1			О. 101 - 102 чулоацам юхахъабувца	

49-50	Сочинени «Хьунаг1а»	2			Плиев М-С. биографи ха	
51	«Хиво вахьар», дувцар	1			О. 102-107 чулоацам юхахьабувца	Биографи ха
52	Дувцара чулоацам тахкар	1			О.108 - 111 чулоацам юхахьабувца	Идига сурт-сибат
53	Идига сурт-сибат	1			О. 112 - 117 чулоацам юхахьабувца	Йоазон болх «Идиг са новкъост хилча...»
54-55	Чахкиев С. «Трасса», дувцар	2			О. 117 - 128 деша, чулоацам юхахьабувца	Биографи ха
56	Дувцарахи повестахи кхетам балар	1			О. 128 – 131 деша, опред -ш 1омае	
57	Осмиев Хь. «Наьна мотт», стих.	1			О. 132 дагахьа 1омае	Биографи ха
58-59	«Оакхарий», дувцар	2			О. 133 - 145 деша, чулоацам юхахьабувца	Йоазон болх «Са хьамсара нана»
60	Композиции сюжети	1			О. 145 – 148 деш , опред-ш 1омае	«Муте новраш» яхача дувцара композиционни белгалонаш къоастае
61	Гагиев Г. «Хьехам», стих.	1			О. 148 – 149 шаьра еша	Поэта биографи ха
62	Классал арахьара дешар	1			Горчханов Б. дувцараш	Дешархочун хоам: «Г1алг1ай къона йоазонхо»
63	Шадиев С. «Аьшка сом», дувцар	1			О. 150 – 158 чулоацам юхахьабувца	Йоазон болх «Оаш вергварий Идрисах шоай новкъост?»
64	«Чарахьал дитар», дувцар	1			О. 159 - 161 деша, чулоацам юхахьабувца	Чарахьал дувцаш дола дувцар дувца
65-66	Газдиева Аь. «Мажарг», дувцар	2			О. 162 - 169 чулоацам юхахьабувца	Дешархочун хоам: «1992 шера хинна событеш»
67-68	Кердааккхар	2				